

Christensen) Stilling fra tidligere Tid og saa inde under denne Synsvinkel: vejt og usikkert og ubestemt. Men jeg har en bestemt Erindring om, at f. Eks. den udmærkede højtærede Indenrigsminister — „udmærket“ med Henblik paa hans Kræfter som Agitator — har fremholdt for os baade i mundtligt Foredrag og skriftligt i Artikler, at dette med de kongevalgtes Opløselighed var et meget vanskeligt Spørgsmaal; det var noget, en Regering kun skulde gaa til i Nødsfald, netop fordi det var saa ulykkeligt, at dette Spørgsmaal kunde gøres til Genstand for afvigende Fortolkninger. Og naar det maa være ret og billigt for den højtærede Indenrigsminister at hævde, som han har gjort, at det er et Spørgsmaal, der er vanskeligt, men som i Nødsfald kun kan afgøres paa den ene bestemte Maade, som vi alle ere enige om — maa Betingelsen: „Nødsfald“ være ret og billig ogsaa for andre. Men Nødsfald er jo ikke inde i det Øjeblik, Folketing og Landsting enes om en Grundlovsendring, den være mere eller mindre vidtrækkende. Hvis Folketing og Landsting ere enige om en Grundlovsendring i en bestemt Retning, er det, der skal ske, en Opløsning baade af Landstinget og af Folketinget, men det er ikke en Kampopløsning, men en Fredsopløsning, og hvis der da er Vej og Midler, Maade og Form til at komme uden om det vanskelige Forhold, som man kun i Nødsfald skal skære igennem — for at bruge et Udtryk af den højtærede Konseilspræsident i en anden Forbindelse —, tror jeg, man bør prise saa vel Regeringen, Regeringen i udvidet Forstand: Kongen og Ministeriet, som Rigsdagen og Folket, det hele Samfund lykkeligt, om der kan findes en Form, der frier os ud over en Strid om et Spørgsmaal, der for mange er af saa afgørende principiel Betydning, at de anse en vis bestemt Afgørelse for Retskrænkelse og Retsbrud. Og vi Venstrømænd, der have haft nok af Retskrænkelse og Retsbrud og have protesteret derimod, skulde vel erindre de Følelser, hvormed vi modtog Retsbrudet fra den anden Side, og ikke lade haant om det, om vi kunde undlade at krænke Retsbevidstheden hos vore Modstandere. Dette udelukker ikke, at i det Øjeblik, Spørgsmaalet faktisk er brændende og skal afgøres, fordi der er Nødsfald, vi da afgøre det som praktiske Politikere udfra en bestemt Forudsætning.

Det var nogle enkelte spredte Bemærkninger, som jeg egentlig slet ikke havde tænkt at komme ind paa. Det, jeg gerne vilde have sagt ved denne Lejlighed, inden Forhandlingen slutter, er, at jeg ønsker at

minde det høje Ting om Udgangspunktet for denne Forhandling, for det synes oprigtigt talt, som om man i dette Øjeblik hverken i Regeringen eller Regeringspartierne have fjerneste Anelse om, hvor og hvorledes vi begyndte i denne Sag. Vi begyndte med den højtærede Konseilspræsidents Programtale. Der var Udgangspunktet. Vi ere nu inde i en ny Æra — jeg kunde sige: Gud bedre det, men det er nu en Sag for sig, — men denne Æra begynder med Konseilspræsidentens Programtale. Hvad sagde da Konseilspræsidenten om den Sag, vi her beskæftige os med? Han sagde: „Vi ville foreslaa en Ordning, der ikke forøger Folketingskredsens Tal mere end absolut nødvendigt, og som fordeler Valgkredsene retfærdigt over Landet. Gennem en saadan midlertidig Ordning er der i Øjeblikket størst Udsigt til at naa et Resultat. Det er vort Haab, at denne Sag nu kan bringes til Afslutning. Lykkes det mod Forventning ikke, maa vi ud til Vælgerne og høre, hvad deres Villie er. Der bliver da nok Udveje til at føre den igennem“. Andet og mere havde den højtærede Konseilspræsident ikke at sige om den Sag, hvormed vi her beskæftige os . . . (*Borgbjerg*: Det er den næste). — Det er denne Sag, for de høre sammen, og det skal jeg nu snart komme til.

Den højtærede Konseilspræsident siger altsaa til os i sin Programtale, at vi skulle have ændret Folketingets Sættelse. Spørgsmaalet om Landstingets Sættelse, Spørgsmaalet om Gennemførelse af Odense-Programmet, og hvad dermed staar i Forbindelse, gaar over vore Kræfter, det er Opgaver, vi lade ligge; nej, det, vi skulle naa som vort nærmeste Maal — næst efter at vise, at vi ere det sidste Hold, Vælgerne kunne tro paa osv. osv. — det er dette at ændre Folketingets Sættelse, saaledes at vi faa et retfærdigt Grundlag at arbejde ud fra i Fremtiden. Nu ved den højtærede Regering saavel som de Partier, der støtte den, at et Arbejde for at løse Valgkreds-spørgsmaalet paa Grundlag af en midlertidig Valgkredsordning er et hensigtsløst Arbejde. Det finder Modstand i betydelig Udstrækning her i Tinget og møder bestemt Modstand i Tinget ovenover. Derfor: Ønsker Regeringen dette Arbejde ført til et Resultat, som kan siges at være og ogsaa er en Løsning af Sagen, saa maa den simpelt hen mindes sit Odense-Program, som siger, at enten skal Grundlovens Bud opfyldes efter Budets Bogstav, eller ogsaa skal Grundloven forandres.